Recensie NRC ★★★★ Ziel & zalig

Innemende Joost Spijkers gidst zijn publiek door het verrukkelijke én hartverscheurende bestaan

Joost Spijkers (49) had eigenlijk een band. Maar de bassist is dood en de drummer doodziek. Ook zijn ouders zijn er niet meer. Aan het begin van zijn vijfde solovoorstelling richt hij zich even tot hen: „Papa, vind je het goed dat ik jouw kleren wegdoe? Mama, vind je het goed dat ik jouw platen wegdoe?" Na verschillende verliezen moet het rouwpak nu echt uit, is het uitgangspunt in *Ziel en Zalig*. Zijn kinderen moet hij immers nog „leren dansen, zingen, proosten, drinken en feesten tot ze stinken!"

Hierop volgt een vurig theaterconcert met ruim twintig nummers. Spijkers, ook bekend van de *Ashton Brothers*, wordt schitterend begeleid door Stan Mitrovic, onder meer op saxofoon en basklarinet. Op het podium staat ook een wonderlijke wagen: een soort draaiorgel zonder orgel, vol laatjes, ingebouwde instrumenten zoals een harmonica en pijpjes waar soms plots rook uit opstijgt. Het intrigerende voertuig roept de sfeer op van parade, fanfare, feest!

En dat wordt het, want Spijkers is de beste theaterliedzanger die Nederland momenteel heeft. Waar veel beoefenaars van dit genre lijden aan de ziekte van het obligate acteer-zingen, met veel moeilijke blikken en raadselachtige glimlachjes richting onbekende vertes, zingt en danst Spijkers met ongeveinsde hartstocht. Zijn mooie stem heeft ook een fijne zweem Balkan-melancholie, niet alleen als hij tweemaal in de taal van zijn moeder zingt.

Veel van Spijkers' nummers gaan over geluk dat zijn vergankelijkheid al in zich draagt. In 'Liever samen eenzaam' is een bos rozen meteen al „in de rouw": vanaf het plukken begint verwelking. En des te groter het geluk, des te groter ook de angst, klinkt in een bitterzoet liefdeslied: „Ik vind het zo bang, ik vind het zo bang / want onze blij duurt nu al zo lang."

Twee kanten van de feestmedaille

Hoe houd je vast wat onvermijdelijk voorbijgaat en hoe leef je verder na misère? Drank en feest, geliefde onderwerpen van Spijkers, bieden dubbelzinnige antwoorden. In openingsnummer ‘In de tuin’ wordt gepoogd onheil terug de fles in te drinken. In ‘Uit het zuiden’ verricht een schijnheilige katholiek een omgekeerd wonder door ingenomen wijn weer in water(tranen) te veranderen. En in ‘Geen spijt’ betaalt de levensgenieter voor zijn zelfdestructie met lever en longen. Fraai bezingt Spijkers twee kanten van de feestmedaille: de roes biedt uitkomst tegen een soms schrijnende werkelijkheid, maar is tegelijkertijd een middel om een vroegtijdig einde te bespoedigen.

Muzikaal gezien mis je soms de rijke klanken van Spijkers’ band uit eerdere voorstellingen. Jammer is ook dat verreweg de meest liedjes uit zijn eerdere solovoorstellingen stammen. Nieuwe arrangementen en de context van verdergaan na rouw die boven de voorstelling hangt geven de nummers weliswaar een nieuw leven, maar meer nieuwe liedjes waren welkom geweest. Desalniettemin voert de innemende Spijkers je moeiteloos mee op zijn tocht dwars door het verrukkelijke én hartverscheurende bestaan. Zijn openingsaankondiging maakt hij waar: „Laat mij met héél mijn ziel en zaligheid voor jullie zingen van hoop, liefde en troost, op z’n Joost, proost!”